

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

II reactie minister

Ik heb met belangstelling kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van D66, VVD, PRO, PVV en CDA inzake de geannoteerde agenda voor de vergaderingen van de Eurogroep en Ecofinraad d.d. 8 en 9 oktober 2026. Bij de beantwoording is de volgorde van het schriftelijk overleg aangehouden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voor het schriftelijk overleg geagendeerde stukken. Deze leden hebben enkele vragen.

De leden van de fractie van D66 vragen de minister wat de tien grootste beurzen zijn die gevestigd zijn in de Europese Unie. Zij vragen de minister welke van deze beurzen in het voorstel van de E6 met betrekking tot het Kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket zoals verschenen in de media¹ niet onder het centrale toezicht van de ESMA zouden vallen.

Het Commissievoorstel voor het kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket beoogt de bevoegdheden van de Europese Autoriteit voor Effectenmarkten (ESMA) uit te breiden, met name voor grote, voor de EU systemisch belangrijke marktpartijen. Het is goed te benadrukken dat het direct toezicht van ESMA veel meer zal omvatten dan het toezicht op beurzen. ESMA zal ook toezicht gaan houden op de grootste marktinfrastructuurpartijen en de grootste cryptoactivadienstverleners. Dit zijn partijen die cruciaal zijn in het financiële verkeer, maar niet altijd grote bekendheid genieten. De EU kent een aantal grote beurzen zoals Euronext, Deutsche Börse, Nasdaq en SIX. Het is echter zo dat omvang van beurzen op verschillende wijzen gemeten kan worden. Vaak wordt gekeken naar marktkapitalisatie van de hoofdex van de beurs – de totale waarde van de grootste bedrijven die op die beurs genoteerd zijn. Daarnaast kan de grootte van een beurs gezien worden vanuit de omzet van de exploitant van het handelsplatform, de hoeveelheid en grootte van de transacties, zowel in absolute als relatieve termen (het marktaandeel binnen de Unie).

Nederland pleit ervoor, met de E6-landen, in de onderhandelingen dat het toezicht op al deze vier bovengenoemde typen instellingen, waar het significante en pan-Europese partijen betreft, gefaseerd naar EU-niveau over wordt overgeheveld. Voor handelsplatformen (beurzen) hebben de E6-landen, in lijn met het Commissievoorstel, in de Raad voorgesteld dat voor de criteria om significantie te beoordelen, gekeken moet worden naar: enerzijds groepsstructuren waarbij een groep beurzen in meerdere lidstaten exploiteert, zoals Euronext en Nasdaq, en anderzijds naar de pan-Europese voetafdruk van handelsplatformen die vanuit één lidstaat opereren, waarbij het relatieve marktaandeel in de Unie als maatstaf gebruikt kan worden. Hierbij komen naar verwachting ook enkele grote Amerikaanse partijen die vanuit Nederland opereren in scope. De E6 zet erop in dat deze criteria een objectief en uniform afwegingskader bieden voor alle entiteiten in de EU, waaronder handelsplatformen. Daarmee kan ESMA bepalen of deze entiteiten significant zijn, of door groei in de toekomst significant worden, en daarmee onder haar centrale toezicht komen te vallen. Mijn verwachting is dat bijvoorbeeld Euronext en Nasdaq binnen die indicatoren zullen vallen. Deutsche Börse valt hier naar verwachting vooralsnog niet onder, maar zal bij verdere groei wel onder ESMA-toezicht komen te vallen. Ik vind van belang te benadrukken dat er nog trilogieën volgen met het Europees Parlement.

Van de beurzen die niet onder direct toezicht van ESMA komen te vallen is Deutsche Börse mogelijk de opvallendste naam. Dit komt omdat Deutsche Börse alleen in Duitsland actief is en een groot deel van de handel tussen Duitse beleggers lokaal plaatsvindt. Mochten deze verhoudingen veranderen, bijvoorbeeld doordat Deutsche Börse meer buitenlandse handel gaat faciliteren, een overname doet van een andere

¹ <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/13925/14/group-of-six-proposes-pan-european-dimension-by-targeting-esma-supervision-of-trading-venues-under-misp-package>
<https://pro.politico.eu/news/223425?ragExtract=deutsche-boerse-out-of-esma-supervision-e6>

beurs, of verder groeit, dan komen zij ook onder ESMA te vallen. De grootste Duitse centrale tegenpartij komt naar verwachting wel direct onder ESMA-toezicht te staan.

De leden van de fractie van D66 merken op dat het strijdig is met de ambitie om de Europese kapitaalmarkten te integreren als de grootste beurzen op het continent vanwege nationale en regionale belangen niet meegenomen worden in het versimpelde, eenduidige toezicht van de ESMA. Zij vragen op welke objectieve criteria de voorwaarden in het voorstel van de E6 gebaseerd zijn en hoe deze gewogen worden door het voorzitterschap.

De inzet van Nederland is altijd geweest om zoveel mogelijk grote, pan-Europees opererende handelsplatformen onder centraal ESMA-toezicht te brengen. In de gesprekken met andere Europese landen is uiteraard ook aandacht geweest voor hun ambities, belangen en zorgen. Ik ben van mening dat de objectieve criteria die de E6 voorstelt en die ik bij de vorige vraag heb toegelicht, recht doen aan hun belangen en de Nederlandse inzet.

De leden van de fractie van D66 roepen de minister op zijn steun voor een voorstel dat zou resulteren in een uitzonderingspositie voor de grootste beurzen van de Europese Unie in te trekken, en om in plaats daarvan te pleiten voor een geïntegreerde, eenduidige kapitaalmarktunie. Is hij daartoe bereid?

Het kabinet is voorstander van verdere integratie en verdieping van de Europese kapitaalmarkten, zoals beschreven in de kabinetsinzet die in maart 2025 met uw Kamer gedeeld is. Hiervoor dienen op verschillende terreinen significante stappen gezet te worden, in het bijzonder bij de harmonisatie en vereenvoudiging van regelgeving en uniformering van het toezicht. Het kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket bevat een breed pallet aan ambitieuze voorstellen waarmee grote stappen gezet kunnen worden om de fragmentatie van de Europese kapitaalmarkten te verminderen, deze markten transparanter te maken en innovatie te stimuleren. Tegelijkertijd zijn veel landen zeer kritisch op de plannen van de Europese Commissie om een deel van het toezicht bij ESMA onder te brengen. Om de Nederlandse inzet op een uitbreiding van het ESMA-toezicht effectief te bepleiten, werkt Nederland daarom samen in de E6. Samen met Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië en Polen heb ik dit voorjaar een gezamenlijke inzet voor dit pakket opgesteld, om de onderhandelingen in de Raad te ondersteunen. Onder andere door middel van deze samenwerking ligt er nu een akkoord voor, waarbij er een groot aantal financiële marktpartijen onder direct toezicht van ESMA komen te vallen. Naast beurzen gaat het dan bijvoorbeeld ook om centrale effectenbewaarinstellingen en centrale tegenpartijen. Zoals eerder beschreven, bepleit de E6 toezicht op een substantieel aantal handelsplatformen.

Om tot een compromis te komen binnen de E6 was het nodig om de belangen van alle landen mee te wegen. Dat dit compromis als gezamenlijke inzet voor de Raadsonderhandelingen er uiteindelijk is gekomen, in lijn met de kabinetsinzet, betekent dat er een grote eerste stap wordt gezet voor toezicht op EU-niveau. Het kabinet was graag nog ambitieuzer geweest, maar zoals ik eerder heb aangegeven ben ik bereid tot compromissen om vooruitgang te boeken bij de kapitaalmarktunie waar al sinds 2015 over gesproken wordt. Het EU-voorzitterschap heeft de E6-inzet grotendeels overgenomen in de compromistekst die voorligt. Daarmee is de E6 invloedrijk gebleken en van toegevoegde waarde om de Nederlandse inzet op dit pakket te verwezenlijken. De onderhandelingen zijn lastig gegeven ook de bezwaren van een groot aantal kleine lidstaten en dat maakt deze stap bijzonder. De E6 is belangrijk geweest in het bereiken van een snel en ambitieus compromis door vroegtijdig op het hoogste niveau met grote economieën afspraken te maken.

Voor het kabinet is een ambitieus en gebalanceerd pakket van belang. Het kabinet zet erop in dat een significant aantal entiteiten in de financiële keten die pan-Europees opereren, onder direct ESMA-toezicht komen te vallen en dat ESMA efficiënt, onafhankelijk en slagvaardig kan opereren. Zo houdt het kabinet oog voor behoud van de efficiëntie van het toezichtraamwerk en voor de beheersing van de kosten. Ik zal het compromisvoorstel als geheel op zijn merites beoordelen. Het huidige voorliggende akkoord is niet het einde van de onderhandelingen. Het Europees Parlement moet nog met een positie komen en de volgende stap is de triloog tussen Raad en het Europees Parlement zijn. De verwachting is overigens dat de positie van het Europees Parlement ambitieuzer zal zijn op deze punten.

De leden van de fractie van D66 vragen de minister hoe hij bij Ecofinraad uitvoering verwacht te geven aan de motie Klaver/Paternotte² over actief in Europa pleiten voor een aanpak van eventuele overwinsten bij energiebedrijven. Is de minister van plan zich alsnog aan te sluiten bij de Europese kopgroep op dit vlak zoals de motie vraagt? Zo nee, waarom kiest hij ervoor deze motie niet uit te voeren?

Het Ierse voorzitterschap heeft in de Ecofinraad van 9 oktober de vraag voorgelegd of lidstaten behoefte hebben aan verdere coördinatie en uitwisseling van ervaringen en *best practices* met nationale maatregelen. Hierop kan ik bevestigend reageren; daarbij kan ik wederom pleiten bij de Europese Commissie voor een juridische en economische analyse.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen de geannoteerde agenda Eurogroep en Ecofinraad 8 en 9 oktober 2026 en het verslag van de Eurogroep en de informele Ecofinraad van 18-19 september 2026. Zij hebben hierbij een aantal vragen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat Europa economisch voor een dringende opdracht staat: we moeten concurrerder worden. Meer groei, meer innovatie en meer investeringen door ervoor te zorgen dat het enorme private kapitaal dat Europa al heeft beter zijn weg vindt naar Europese ondernemers. Daarom is de VVD positief over verdere stappen binnen de Spaar- en Investeringsunie. De Europese kapitaalmarkt is nog altijd te versnipperd. Geld, bedrijven en investeerders lopen tegen nationale grenzen en verschillende regels aan. De leden van de VVD-fractie hebben de volgende vragen: zijn de plannen ambitieus genoeg om die barrières daadwerkelijk weg te nemen? En waar had het kabinet verder willen gaan?

De kapitaalmarkten in de EU worden nu nog te veel nationaal geregeld. Dat leidt tot onnodige fragmentatie en hoge kosten. Ook zetten we ons spaargeld nog onvoldoende in bij investeringen in innovatie in Europa. Het kabinet ziet de urgentie om voortgang te boeken met de kapitaalmarktunie en heeft hiertoe een ambitieuze inzet opgesteld.³ De kabinetsinzet bestaat uit drie pijlers: sterker toezicht, een breder en diverser kapitaal aanbod en eenduidigere regels. In 2025 heeft de Europese Commissie haar strategie voor een Spaar- en Investeringsunie (SIU) gedeeld. De Europese Commissie richt zich binnen de SIU op vier thema's: (1) burgers en spaargeld; (2) investeringen en financiering; (3) integratie en schaal en (4) efficiënt toezicht. De Europese Commissie kondigt daartoe verschillende voorstellen aan, waaronder maatregelen voor ontwikkeling van een Europese blauwdruk voor spaar- en beleggingsrekeningen of -producten, een herziening van het regelgevend raamwerk voor securitisaties, en aanvullende stappen komen om de bankenunie verder te ontwikkelen. Ook zet de Europese Commissie in op de verdere ontwikkeling van aanvullende bedrijfspensioenstelsels op nationaal niveau, zowel ter versterking van de financiële zekerheid van burgers als ter bevordering van de kapitaalmarkten.

Een belangrijk onderdeel van de Europese plannen voor de spaar- en investeringsunie is het nu voorliggende kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket. De voorstellen in dit pakket pakken de fragmentatie van Europese kapitaalmarkten aan. Ze harmoniseren de regels, verlagen de regeldruk en maken het makkelijker om in de hele EU actief te zijn. Ook wordt er met een akkoord op dit pakket een goede eerste stap gemaakt richting uniform toezicht door één Europese toezichthouder op de grootste Europees opererende financiële marktpartijen. Dat zou op een dossier waar al sinds 2015 over wordt gesproken een unieke vervolgstap zijn.

Europa vraagt de komende jaren veel van zijn lidstaten: defensie, veiligheid, innovatie en de energietransitie. De leden van de VVD-fractie vinden juist daarom dat gezonde overheidsfinanciën belangrijk zijn. De leden van de VVD-fractie vinden dat begrotingsregels alleen betekenis hebben als ze ook worden nageleefd. Meer ruimte voor defensie is begrijpelijk gezien de geopolitieke situatie, maar een uitzondering mag voor landen, zoals Griekenland, geen route worden om noodzakelijke keuzes op andere terreinen vooruit te schuiven. De leden van

² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2026Z08794&did=2026D19645>

³ Kamerstukken II 2024-2025, 21 507-07 nr. 2099.

de VVD-fractie hebben de volgende vraag: hoe voorkomt de minister dat de flexibiliteit voor defensie uiteindelijk leidt tot structureel ruimere begrotingsregels?

De nationale ontsnappingsclausule (NEC) binnen de Europese begrotingsregels is inmiddels voor verschillende lidstaten geactiveerd, waardoor zij gedurende vier jaar (2024–2028) van hun netto-uitgavenpad kunnen afwijken voor een toename van de defensie-uitgaven tot maximaal 1,5% van het bbp ten opzichte van 2021. De NEC is daarmee afgebakend in omvang en tijdelijk. Dit voorkomt dat de flexibiliteit voor defensie uiteindelijk leidt tot structureel ruimere begrotingsregels. Nederland zal zich voor deze afbakening en tijdelijkheid blijven uitspreken.

Het Herstel- en Veerkrachtfonds was een tijdelijk instrument voor een uitzonderlijke crisis. We naderen nu het einde daarvan. De leden van de VVD-fractie vragen de minister of hij kan bevestigen dat Nederland eraan vasthoudt dat niet-behaalde mijlpalen niet alsnog via politieke druk worden afgezwakt om geld voor het einde van 2026 uit te kunnen betalen.

De Herstel- en Veerkrachtfaciliteit komt eind 2026 ten einde, waarna er geen uitbetalingen meer kunnen plaatsvinden. Lidstaten konden tot 31 augustus jl. het Herstel- en Veerkrachtplan (HVP) wijzigen met een nieuw Raadsuitvoeringsbesluit. Dat was in het geval het HVP, met inbegrip van de desbetreffende mijlpalen en doelstellingen, voor de betrokken lidstaat op grond van objectieve omstandigheden deels of in zijn geheel niet langer te verwezenlijken was. De deadline hiervoor is inmiddels verstreken, waardoor de mijlpalen en doelstellingen niet meer gewijzigd kunnen worden. Lidstaten konden tot 30 september jl. het laatste betaalverzoek indienen bij de Europese Commissie, met inbegrip van het bewijs dat de mijlpalen en doelstellingen uit het HVP zijn behaald. Momenteel worden de laatste betaalverzoeken beoordeeld door de Europese Commissie, waarna zij haar voorlopige beoordeling over het betaalverzoek publiceert. Indien een lidstaat mijlpalen en/of doelstelling niet heeft behaald, of het aangeleverde bewijs daarvoor onvoldoende is, zal de lidstaat geen middelen ontvangen voor de desbetreffende mijlpalen en/of doelstellingen. Deze afspraak blijft ook aan het einde van de looptijd van het HVP van kracht.

De Kamer ontvangt alle voorlopige Commissiebeoordelingen van betaalverzoeken, alvorens deze worden behandeld in het (EU) Economisch en Financieel Comité. Indien Nederland of een andere lidstaat noodzaak ziet tot het starten van de zogenoemde noodremprocedure van de HVP naar aanleiding van een betaalverzoek, zal de Kamer hierover onverwijld worden geïnformeerd.

De leden van de VVD-fractie vinden dat de steun aan Oekraïne ook een investering in onze eigen Europese veiligheid is. Tegelijk gaat het om zeer grote bedragen en dus moet helder blijven welke risico's Nederland loopt en welke bijdrage anderen leveren. Nederland staat daarbij voor een aanzienlijk bedrag garant. De leden van de VVD-fractie vragen de minister of hij kan aangeven hoe het Nederlandse financiële risico zich ontwikkelt en of andere internationale partners voldoende bijdragen aan het resterende financieringstekort?

De EU heeft via verschillende instrumenten steun geleverd aan Oekraïne waarvoor Nederland garanties heeft afgegeven. Een overzicht van deze steunpakketten en de garanties die Nederland hiervoor heeft afgegeven is opgenomen in de beantwoording van het Schriftelijk Overleg voor de Voorjaarsvergadering van het IMF.⁴ Sinds het delen van dit overzicht heeft Nederland geen nieuwe garanties afgegeven voor steun aan Oekraïne.

Daarnaast heeft Nederland met een grote groep internationale partners, waaronder de G7, *financing assurances* afgegeven voor het IMF-programma. De *financing assurances* houden in dat landen toezeggen om Oekraïne financieel te blijven steunen, zodat Oekraïne in staat is het IMF terug te betalen, en ten aanzien van bilaterale leningen om te doen wat nodig is om de Oekraïense schuldhoudbaarheid te waarborgen. Dit betreft een politiek commitment en heeft geen directe gevolgen voor de begroting.

Bij de totstandkoming van de Europese Ukraine Support Loan in december 2025 ter hoogte van EUR 90 mld. zou de EU twee derde van de macro-financiële en militaire noden van Oekraïne voor 2026 en 2027 dekken. De overige een derde zou door andere internationale partners, waaronder de VS, moeten worden

⁴ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2026Z07660&did=2026D17166>

geleverd. Een actueel officieel overzicht hiervan is echter niet beschikbaar, omdat lidstaten niet publiekelijk rapporteren over hun steun. Het Kiel Institute⁵ houdt wel een overzicht bij op basis van eigen bronnen en berekeningen. Het beeld is echter dat deze steun tot op heden achterblijft. Het kabinet blijft daarom onverminderd het belang benadrukken van het betrekken van internationale partners en *fair burden sharing* voor steun aan Oekraïne.

De leden van de VVD-fractie steunen een realistische aanpak van het klimaatbeleid waarbij internationale afspraken worden nagekomen, maar economische groei, concurrentiekracht en energie-onafhankelijkheid mogen niet in gevaar mogen komen. Om de boel te financieren, moet financiering uit alle bronnen moet worden aangetrokken, niet alleen uit publieke bron. Dit betekent ook het mobiliseren van privaat kapitaal. De leden van de VVD-fractie hebben de volgende vraag: in hoeverre voldoen de Raadsconclusies aan het uitgangspunt dat ook privaat kapitaal gemobiliseerd moet worden?

Om de klimaatfinancieringsdoelen te behalen zet kabinet in op zowel publieke financiering, als op het mobiliseren van private bronnen van kapitaal. De 'New Collective Quantified Goal', het nieuwe financieringsdoel dat in 2024 tijdens COP29 is aangenomen, geeft expliciet aan dat dit ingevuld mag worden met financiering uit verschillende bronnen, waaronder zowel publiek en privaat geld.

Nederland draagt het belang van het mobiliseren van privaat kapitaal uit, zowel binnen de EU, inclusief bij het opstellen van deze Raadsconclusies, als internationaal. EU-lidstaten delen deze prioriteit, en er is dus sprake van een brede consensus. De Raadsconclusies verwijzen op meerdere plekken naar het mobiliseren van privaat kapitaal. Dit gebeurt het meest uitgesproken waar benadrukt wordt dat gemobiliseerd privaat kapitaal nodig zal zijn om de doelen van de Overeenkomst van Parijs te realiseren.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Commissie de maatregelen uit 2022 voor Hongarije wil opheffen. De leden van de VVD-fractie vinden dat Europese afspraken ook hier consequent moeten worden toegepast. Deze leden vragen: welke problemen die aanleiding waren voor de maatregelen zijn inmiddels aantoonbaar opgelost? En is de minister ervan overtuigd dat de financiële belangen van de EU voldoende zijn beschermd voordat Nederland met opheffing kan instemmen?

Hongarije diende op 9 september jl. een verzoek tot opheffing in bij de Europese Commissie van de maatregelen die op basis van de MFK-rechtsstaatverordening in december 2022 aan Hongarije zijn opgelegd.⁶

De Europese Commissie heeft op 23 september jl. een voorstel voor een Raadsbesluit tot opheffing van de maatregelen gepubliceerd.⁷ De Europese Commissie oordeelt dat Hongarije de zorgen over rechtsstaat en corruptie voldoende heeft geadresseerd, niet meer voldoet aan de voorwaarden in artikel 4, lid 1 van de MFK-rechtsstaatverordening, en dat daarmee de opgelegde maatregelen aan Hongarije kunnen worden opgeheven.

De Europese Commissie constateert dat Hongarije in korte tijd belangrijke stappen heeft gezet om de Hongaarse rechtsstaat te herstellen waardoor niet langer sprake is van een ernstig (potentieel) risico voor de financiële belangen van de Unie.⁸ Dit betreft maatregelen waarmee onder andere de procedures voor openbare aanbestedingen, alsook problemen rond de detectie, preventie en aanpak van belangenverstrengeling en serieuze zorgen over de trusts van openbaar belang worden aangepakt. Ook zijn tekortkomingen ten aanzien van het onderzoek naar, en vervolging van, corruptiezaken gerelateerd aan de EU-begroting en het gebrek aan een goed functionerende anti-corruptiestrategie volgens de Europese Commissie in voldoende mate geadresseerd.

⁵ <https://www.kielinstitut.de/research/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>

⁶ Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2506 van de Raad van 15 december 2022 inzake maatregelen ter bescherming van de Uniebegroting tegen schendingen van de beginselen van de rechtsstaat in Hongarije.

⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=comnat:COM_2026_0516_FIN

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-1272672>.

Zoals reeds aangegeven in de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken (RAZ) van 13 oktober⁹ is het kabinet van oordeel dat de Europese Commissie overtuigend motiveert dat Hongarije met haar corrigerende maatregelen in zijn geheel gezien op effectieve wijze tegemoet komt aan eerder geconstateerde zorgen ten aanzien van de rechtsstaat.

Mede gelet op de motie Krul/Dassen¹⁰ en motie Van Lanschot c.s.,¹¹ is het kabinet voornemens om tijdens de RAZ van 13 oktober in te stemmen met het uitvoeringsbesluit van de Raad. Er zijn geen signalen dat andere lidstaten niet kunnen instemmen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de geannoteerde agenda voor de vergaderingen van de Eurogroep en de Ecofinraad op 8 en 9 oktober 2026. Zij hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen bij.

De leden van de PRO-fractie constateren dat een groep van zes lidstaten aandringt op een overwinstbelasting voor energiebedrijven als gevolg van de energiecrisis. Kan de minister toelichten waarom bijvoorbeeld Duitsland wel heeft aangedrongen op deze overwinstbelasting en Nederland niet? Waarop verschilt de minister van mening van zijn Duitse collega Lars Klingbeil? Is de minister bereid het voortouw te nemen om in Europa nog een bredere coalitie te smeden voor een overwinstbelasting?

Nederland had eerder al een oproep aan de Europese Commissie gedaan tot nadere analyse van het ontstaan van eventuele overwinsten en het verkennen van de juridische mogelijkheden voor het invoeren van een belasting op overwinsten. Nederland staat nog steeds achter deze oproep. De nieuwe brief van de Duitse minister Klingbeil leek voor te sorteren op een richting, terwijl Nederland graag een open gesprek wil voeren in de Ecofinraad op basis van een economische en juridische analyse. Het Ierse voorzitterschap heeft in de Ecofinraad van 9 oktober de vraag voorgelegd of lidstaten behoefte hebben aan verdere coördinatie en uitwisseling van ervaringen en *best practices* met nationale maatregelen. Hierop kan Nederland bevestigend reageren.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de ECB de repofaciliteit (EUREP) heeft uitgebreid. Hoe beoordeelt de minister deze uitbreiding? Verwacht de minister dat dit de internationale positie van de euro versterkt? Wat betekent deze uitbreiding voor Nederland? En dan in het bijzonder de rente op Nederlandse staatsobligaties?

Middels de repofaciliteit (EUREP) kan het Eurosysteem tijdelijk euro's uitleenen aan centrale banken buiten de eurozone in ruil voor hoogwaardig in euro gedenomineerd onderpand. Deze faciliteit is onlangs uitgebreid en permanent gemaakt. De repofaciliteit helpt de ECB om de stabiliteit van financiële markten te versterken, met als doel het waarborgen van de doorwerking van het monetaire beleid. Daarnaast draagt de uitbreiding van EUREP bij aan de internationale positie van de euro. Om het internationale gebruik van de euro te versterken, is het namelijk belangrijk dat financiële instellingen buiten de eurozone vertrouwen hebben dat zij ook in tijden van stress in voldoende mate toegang tot euro's hebben.

Een grotere internationale rol van de euro kan gepaard gaan met aanzienlijke economische voordelen, zoals lagere leenkosten voor overheden, bedrijven en consumenten en een lagere blootstelling aan wisselkoersrisico's.

Met betrekking tot het fiche hebben de leden van de PRO-fractie ook enkele vragen. Kan de minister toelichten wat er wordt bedoeld met 'disproportionele verwatering'? En kan de minister ook nader toelichten hoe hij naar de versoepeling van de Europese bonusregels aankijkt?

Het kabinet zet in op het verbeteren van het concurrentievermogen van banken. Het BNC-fiche benoemt dat het kabinet daartoe met name kansen ziet door de interne markt te versterken. Dat kan door stappen te zetten richting vervolmaking van de bankenunie en door de overlap en inconsistentie tussen regels aan

⁹ <https://zoek.officiëlebezoekingen.nl/kst-1272672>.

¹⁰ Kamerstukken 36866, nr. 9.

¹¹ Kamerstukken 21501-02, nr. 3383.

te pakken. Het aanpakken van overlappende regels kan, afhankelijk van de voorstellen waar de Europese Commissie nog mee komt, leiden tot enige verlaging van kapitaaleisen. Dat is een te voorzien gevolg van deze inzet. Het kabinet heeft in het fiche aangegeven het belangrijk te vinden om daarbij oog te houden voor het belang van weerbare banken en voor de financiële stabiliteit. Daarbij heeft het kabinet aangegeven dat het geheel van aanpassingen niet moet leiden tot een “disproportionele verwatering” van kapitaaleisen. Het kabinet doelt met een “disproportionele verwatering” op een materiële verlaging van kapitaaleisen, die niet het gevolg is van een verlaging van risico's of het aanpakken van aantoonbaar onjuist gekalibreerde eisen. Een dergelijke materiële verlaging van kapitaaleisen zou niet in verhouding staan tot de risico's en tot een onevenredige vermindering van de financiële stabiliteit en weerbaarheid van banken leiden. Dat wil het kabinet voorkomen.

Zoals ook in het BNC-fiche staat, onderzoekt de Europese Commissie momenteel eventuele aanpassingen van de beloningsregels. Het is nog niet duidelijk welke aanpassingen de Europese Commissie van plan is om voor te stellen. Een beoordeling is nu dan ook niet mogelijk. In algemene zin vind ik dat de beloningsregels moeten blijven waarborgen dat perverse prikkels adequaat geadresseerd moeten worden. Hierbij dient een evenwicht te worden gevonden tussen verschillende belangen, zoals het versterken van het concurrentievermogen van de bankensector en het beperken van prikkels die leiden tot risicovol gedrag.

Aankomende vrijdag bespreken de ministers van Financiën het standpunt over het toezicht op financiële markten. Deze leden begrijpen dat Duitsland daarbij instemt met een slagvaardiger ESMA onder de voorwaarde dat Duitsland en Spanje worden uitgesloten van Europees toezicht. Kan de minister bevestigen dat hij hiermee in heeft gestemd? De leden van de PRO-fractie zijn van mening dat deze uitzondering niet gemaakt moet worden. Deelt de minister deze mening? Zo ja, is de minister deze bereid te delen aankomend vrijdag? Zo nee, waarom niet?

Nederland heeft in de Raad nauw samen opgetrokken met de E6, waarmee we gezamenlijk als grote economieën ons hard hebben gemaakt voor een zo ambitieus mogelijke Raadspositie. Het voorzitterschap heeft deze E6-inzet grotendeels overgenomen in de compromistekst die voorligt. Daarmee is de E6 invloedrijk gebleken en van toegevoegde waarde om de Nederlandse inzet op dit pakket te verwezenlijken. De E6 is belangrijk geweest in het bereiken van een snel en ambitieus compromis door vroegtijdig op het hoogste niveau met grote economieën afspraken te maken. Zoals hierboven beschreven, is de Nederlandse inzet erop gericht om zoveel mogelijk grote, pan-Europees opererende partijen onder centraal ESMA-toezicht te brengen. Het gaat hierbij om grote marktpartijen die essentieel zijn in het financiële verkeer: handelsplatformen, centrale tegenpartijen, centrale effectenbewaarinstellingen en cryptoactivadienstverleners. Nederland heeft dit in E6-verband bepleit en kan zich vinden in de objectieve criteria waarmee bepaald wordt welke marktpartijen als significant aangeduid worden. Door deze objectieve criteria komen in eerste instantie gelijk een substantieel aantal partijen uit diverse lidstaten onder ESMA-toezicht te vallen. Bij groei of uitbreiding zullen meer Europese handelsplatformen onder ESMA-toezicht komen te vallen. Voor het kabinet is een ambitieus en gebalanceerd pakket van belang. Het kabinet zet erop in dat een significant aantal entiteiten in de financiële keten – handelsplatformen, centrale tegenpartijen, centrale effectenbewaarinstellingen en cryptoactivadienstverleners – die pan-Europees opereren, onder direct ESMA-toezicht komen te vallen en dat ESMA efficiënt, onafhankelijk en slagvaardig kan opereren. Zo houdt het kabinet oog voor behoud van de efficiëntie van het toezichtraamwerk en voor de beheersing van de kosten. Ik zal het compromisvoorstel als geheel op zijn merites beoordelen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de geagendeerde stukken. Zij hebben over enkele onderwerpen een aantal vragen.

Energieprijzen en de impact daarvan op de economie van de eurozone

Allereerst merken de leden van de PVV-fractie op dat de Eurogroep zal spreken over hoge energieprijzen en de impact daarvan op de economie van de eurozone. De leden van de PVV-fractie ontvangen graag een overzicht

van de gemiddelde energierekening per lidstaat. Hoe hoog is de gemiddelde energierekening in Nederland ten opzichte van de andere lidstaten en hoe is dit te verklaren? De leden van de PVV-fractie vragen tevens naar een overzicht van de maatregelen die andere lidstaten hebben genomen om de energierekening niet verder te laten stijgen, dan wel te verlagen.

Verschillende lidstaten hebben sinds dit voorjaar maatregelen getroffen als reactie op de recent gestegen hoge energieprijzen. Het gaat hierbij voornamelijk om fiscale maatregelen. Zo heeft Duitsland de brandstofaccijnzen tijdelijk verlaagd en kiest Frankrijk voor gerichte financiële steun en brandstofvouchers voor de meest kwetsbare sectoren en burgers. Spanje heeft verlagingen ingesteld van BTW op gas- en elektriciteitsrekeningen en een verlaging van de energiebelasting. In Italië hebben oliemaatschappijen afspraken gemaakt over het instellen van een prijsplafond voor diesel en benzine. Polen heeft recent opnieuw BTW- en accijnsverlagingen op brandstof ingevoerd. Gezien de snelle marktontwikkelingen beschikt het kabinet op dit moment echter niet over een volledig overzicht van maatregelen.

In algemene zin is het zo dat de energieprijzen in alle Europese landen bepaald worden door de ontwikkelingen op de groothandelsmarkten voor gas en elektriciteit. De schaarste op de mondiale gasmarkt die daar de laatste maanden aanleiding geeft voor een stijgende prijs werkt door in de tarieven die afnemers betalen in al deze landen. In welke landen de rekening sneller stijgt, is sterk afhankelijk van onder andere de energiemix die het land gebruikt en in hoeverre de leveranciers gebruik maken van lange termijn inkoopcontracten.

Kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket

Ten aanzien het kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket willen de leden van de PVV-fractie voorts weten welke nationale bevoegdheden precies overgedragen worden naar ESMA en in hoeverre dit wenselijk is. Welke andere nieuwe bevoegdheden zal ESMA krijgen en wat zijn de gevolgen hiervan? Ook willen de leden van de PVV-fractie weten welke andere lidstaten pleiten voor een grotere rol voor de nationale toezichthouders en welke redenen zij hiervoor hanteren.

Het kabinet is, zoals beschreven in het BNC-fiche over het kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket dat uw Kamer op 30 januari jl. heeft ontvangen, voorstander van het overhevelen van bepaalde toezichtstaken van de nationale toezichthouders naar ESMA. Dit pakket stelt voor om het directe toezicht op de grootste Europees opererende financiële marktpartijen over te dragen aan ESMA. Het kabinet ziet grote voordelen van een diepere Europese kapitaalmarkt voor de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kapitaalmarkt. Voor marktpartijen die in meerdere EU-lidstaten actief zijn, is versterking van het directe Europees toezicht effectiever, bijvoorbeeld omdat minder toezichthouders toezicht zullen houden op dezelfde marktpartij. Dit zorgt voor een gelijk spelveld met consistentere interpretatie en toepassing van de regels waarmee geschillen over toezicht kunnen worden voorkomen. ESMA krijgt ook meer mogelijkheden om eenduidig toezicht op entiteiten die nog niet onder haar toezicht vallen af te dwingen. Bij de voorstellen behoudt de AFM bovendien een belangrijke rol. Het toezicht op marktmisbruik blijft namelijk nationaal, evenals het toezicht op beleggingsfondsen. Tevens blijft de AFM vertegenwoordigd binnen de raad van toezichthouders van ESMA en blijft de AFM betrokken in de verschillende commissies binnen ESMA.

Nederland heeft in de Raad nauw samen opgetrokken met de E6-landen, waarmee we gezamenlijk als grote economieën ons hard hebben gemaakt voor een zo ambitieus mogelijke Raadspositie. Het voorzitterschap heeft deze E6-inzet grotendeels overgenomen in de compromistekst die voorligt. Daarmee is de E6 invloedrijk gebleken en van toegevoegde waarde om de Nederlandse inzet op dit pakket te verwezenlijken en zo een significant aantal marktpartijen onder Europees toezicht te brengen. Zoals hierboven beschreven, is de Nederlandse inzet erop gericht om zoveel mogelijk grote, pan-Europees opererende partijen onder centraal ESMA-toezicht te brengen. Het gaat hierbij om grote marktpartijen die essentieel zijn in het financiële verkeer: handelsplatformen, centrale tegenpartijen, centrale effectenbewaarinstanties en cryptoactivadienstverleners. Nederland heeft dit in E6-verband bepleit en kan zich vinden in de criteria waarmee bepaald wordt welke marktpartijen als significant aangeduid

worden. Door deze criteria komen in eerste instantie gelijk een substantieel aantal partijen uit diverse lidstaten onder ESMA-toezicht te vallen.

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie welke eventuele negatieve gevolgen de overdracht van nationale bevoegdheden naar ESMA met zich mee kunnen brengen, inclusief de (toezichts-)kosten. Kunt u een inschatting en analyse maken van de financiële gevolgen die dit zal meebrengen voor Nederland en de onder toezicht staande instellingen?

Centralisatie van toezicht beperkt de regeldruk, omdat marktpartijen maar bij één toezichthouder hoeven te rapporteren en omdat er minder nationale verschillende interpretaties van Europese regelgeving ontstaan. Daarom steunt het kabinet het voorstel om het toezicht over te hevelen van de nationale toezichthoudende instanties naar ESMA. Daarbij heeft het kabinet oog gehouden voor de beheersing van de kosten. Voor een beursgroep zoals Euronext betekent dit dat zij niet meer met een grote groep nationale toezichthouders hoeven te schakelen, maar één toezichthouder hebben waar ze een vergunning hebben en die toezicht op hen houdt. Uit de impactanalyse van de Europese Commissie op het originele voorstel blijkt daarnaast dat de jaarlijkse besparingen voor handelsplatformen kunnen oplopen tot €47–120 miljoen. Brokers kunnen volgens de Commissie €100.000–500.000 besparen door vereenvoudigde lidmaatschaps- en monitoringprocessen. Bij vermogensbeheerders verwacht de Commissie een daling in de toezichtkosten via geharmoniseerde notificatie- en marketingregels tot €400.000 per fonds per jaar aan lopende lasten.

De exacte impact op kosten zal zich nog moeten uitwijzen, maar de tastbare resultaten zijn nu onder andere dat wetgeving is overgedragen naar verordeningen en dat veel regels worden weggenomen die het moeilijk maken om in meerdere markten actief te zijn.

Vervolgens willen de leden van de PVV-fractie weten waarom het kabinet er actief voor pleit om het directe toezicht op financiële instellingen over te dragen van nationale toezichthouders naar ESMA. Kunt u dit nader motiveren? Waarom wil Nederland hiermee tot de meest ambitieuze landen behoren?

Het kabinet heeft eerder in het BNC-fiche uitgesproken voorstander te zijn van het wegnemen van belemmeringen die een interne markt voor kapitaal in de weg staan, alsook van het harmoniseren en waar nodig centraliseren van het toezicht op financiële instellingen bij ESMA. Voor marktpartijen die in meerdere EU-lidstaten actief zijn, is versterking van het directe Europees toezicht effectiever. Het kabinet acht het van groot belang dat er voortgang gemaakt wordt op alle elementen in het kapitaalmarktintegratie- en toezichtcentralisatiepakket. Dat betekent dat er niet selectief gekozen moet worden binnen dit pakket en dat het van belang is dat erop punten die knellen, over de eigen schaduw heen wordt gestapt, om tot een goed resultaat te komen. Alleen wanneer op alle elementen voortgang kan worden geboekt kunnen de geschetste baten worden gerealiseerd. Voor Nederland is dit des te belangrijk, omdat Nederland met een open economie en een grote en sterke financiële sector kan profiteren van de kansen die een geïntegreerde Europese kapitaalmarkt kan bieden.

Raadsaanbeveling uitbreiding nationale ontsnappingsclausule Griekenland

De leden van de PVV-fractie lezen voorts dat inmiddels achttien lidstaten de ontsnappingsclausule hebben geactiveerd. Nederland heeft de clausule echter niet geactiveerd. Deze leden lezen ook dat Griekenland heeft verzocht op de reeds geactiveerde NEC voor defensie uit te breiden naar energiezeekerheidsmaatregelen, wat als positief is beoordeeld door de Europese Commissie. Kunt u nader toelichten wat deze energiezeekerheidsmaatregelen precies zijn en wat het budgettair belang is? Zijn er andere lidstaten die een verzoek hebben ingediend om de NEC uit te breiden naar energiezeekerheidsmaatregelen? Graag een toelichting.

De verbreding van de nationale ontsnappingsclausule (NEC) naar energiezeekerheid is bedoeld voor maatregelen die het Europese energiesysteem structureel weerbaarder maken en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen. De Europese Commissie licht in haar op 18 augustus 2026

gepubliceerde richtsnoeren nader toe welke maatregelen hiervoor in aanmerking komen.¹² Alleen nieuwe, nationaal gefinancierde maatregelen waartoe na 28 februari 2026 is besloten, komen in aanmerking. Het gaat bijvoorbeeld om investeringen in elektriciteitsnetten, energieopslag, hernieuwbare energie, verduurzaming van gebouwen en infrastructuur voor schoon vervoer. Algemene compensatie voor hogere energieprijzen, zoals verlagingen van brandstofaccijnzen en subsidies op fossiele brandstoffen, valt hier niet onder.

Voor de extra uitgavenruimte op basis van de energiezeekerheidsmaatregelen geldt een maximum van 0,3% van het bbp per jaar en 0,6% van het bbp cumulatief over 2026 tot en met 2028. Deze ruimte moet voor Griekenland worden ingepast binnen het bestaande NEC-plafond van 1,5% van het bbp voor de toegestane afwijking van het netto-uitgavenpad. Er komt dus geen aanvullende flexibiliteit boven op dit bestaande plafond.

Griekenland is de eerste en tot nu toe enige lidstaat die om deze uitbreiding heeft verzocht.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van geagendeerde stukken. Zij hebben over enkele onderwerpen een aantal vragen.

Begrotingsregels en European Fiscal Board

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het recente rapport van de European Fiscal Board (EFB)¹³ over de implementatie van de nieuwe Europese begrotingsregels. Deze leden constateren dat het EFB waarschuwt voor een bredere trend van toenemende discretie en gedogen bij de toepassing en handhaving van de begrotingsregels. Ook is het EFB kritisch op de wijze waarop hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan langere aanpassingstrajecten worden beoordeeld.

De leden van de CDA-fractie vragen welke conclusies de minister uit deze bevindingen trekt. Deelt de minister de zorg dat een opeenstapeling van uitzonderingen en discretionaire toepassing de geloofwaardigheid en voorspelbaarheid van het nieuwe begrotingsraamwerk kan ondermijnen? Zo ja, welke inzet kiest Nederland om een consistente en gelijkwaardige toepassing van de begrotingsregels te bevorderen?

Het kabinet verwelkomt het rapport van de EFB en deelt daarin geuite zorgen. De discretionaire ruimte voor de Europese Commissie bij de implementatie van de begrotingsregels en de diverse vormen van flexibiliteit hebben hun basis in de Europese begrotingsregels zelf. Nederland pleit ervoor dat de Europese Commissie haar discretionaire ruimte met zorg gebruikt, de regels daarbij nauwgezet volgt en haar besluiten goed onderbouwt. Nederland pleit in dat verband onder meer: voor een zorgvuldige beoordeling van buitensporige tekorten, een beoordeling van de actie die lidstaten ondernemen om die te corrigeren, voor een strikt tijdelijk en in omvang afgebakend gebruik van ontsnappingsclausules en voor een gedegen onderbouwing van de gronden voor verlening van de aanpassingsperiode op basis van voorgenomen hervormingen en investeringen.

De leden van de CDA-fractie constateren daarnaast dat het EFB waarschuwt dat de toepassing van de nationale ontsnappingsclausule voor defensie-uitgaven, en een mogelijke verdere verbreding daarvan naar energiematregelen, kan leiden tot een 'ad-hoc golden rule'. Deze leden vinden het onwenselijk wanneer voor iedere nieuwe politieke prioriteit opnieuw een uitzondering op de Europese begrotingsregels wordt gecreëerd.

Deze leden vragen hoe de regering deze waarschuwing van de EFB geoordeeld? Welke grenzen stelt Nederland aan een verdere uitbreiding van de nationale ontsnappingsclausule? Hoe wordt voorkomen dat voor steeds nieuwe politieke prioriteiten een beroep wordt gedaan op uitzonderingen op de begrotingsregels?

¹² https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/escape-clauses_en

¹³ The implementation of national medium-term fiscal-structural plans: progress to 2025, outlook for 2026 - European Commission

Het kabinet deelt de zorg dat het toevoegen van uitzonderingen de werking en geloofwaardigheid van de Europese begrotingsregels kan verzwakken. Een nieuwe politieke prioriteit is op zichzelf geen grond voor verdere uitbreiding van de nationale ontsnappingsclausule. Er moet steeds sprake zijn van uitzonderlijke omstandigheden buiten de controle van de lidstaat, met grote gevolgen voor de overheidsfinanciën. Bovendien mag de schuldhoudbaarheid op middellange termijn niet in gevaar komen. De Europese Commissie moet per verzoek beoordelen of aan deze voorwaarden is voldaan, waarna de Raad over de toepassing besluit. Nederland zal eventuele voorstellen voor verdere uitbreiding hier kritisch aan toetsen. Daarbij moeten zowel de toegestane maatregelen als de omvang en de looptijd duidelijk begrensd blijven.

De leden van de CDA-fractie wijzen er bovendien op dat hogere defensie-uitgaven na afloop van de huidige ontsnappingsclausule in 2028 niet verdwijnen. Deelt de regering de opvatting dat lidstaten daarom nu al inzichtelijk moeten maken hoe zij structureel hogere defensie-uitgaven na 2028 binnen hun reguliere begroting en uitgavenpad zullen inpassen? Is de regering bereid dit in Europees verband te bepleiten?

Het kabinet deelt deze opvatting. De nationale ontsnappingsclausule biedt tijdelijke ruimte voor defensie-uitgaven, maar neemt de noodzaak om hogere defensie-uitgaven structureel in te passen niet weg. Zoals op 7 juli 2025 aangegeven in de beantwoording van het schriftelijk overleg¹⁴, steunt het kabinet de oproep van de Europese Commissie om hogere defensie-uitgaven met het oog op het aflopen van de nationale ontsnappingsclausule structureel te dekken door andere uitgaven te verlagen en/of inkomsten te verhogen. Het kabinet blijft hiervoor in de Eurogroep en Ecofinraad aandacht vragen en pleit ervoor dat lidstaten ruim voor de afloop van de ontsnappingsclausule inzichtelijk maken voor de Europese Commissie en andere lidstaten hoe zij van plan zijn dit te gaan doen. Het is uiteindelijk aan lidstaten zelf om hier binnen hun nationale begrotingsproces invulling aan te geven.

Kwaliteit en samenstelling van overheidsuitgaven

De leden van de CDA-fractie constateren tegelijkertijd dat Europa de komende jaren voor een lastige combinatie staat: de financiële ruimte wordt kleiner, terwijl grote investeringen nodig zijn in onder meer defensie, energie, infrastructuur, digitalisering en innovatie. Naar het oordeel van deze leden maakt dit het steeds belangrijker om niet alleen te kijken naar de omvang van de overheidsuitgaven, maar ook naar de samenstelling ervan. De Eurogroep benadrukt eveneens het belang van de kwaliteit en samenstelling van de overheidsfinanciën en van het beschermen van groeibevorderende publieke investeringen. Hoe wordt deze doelstelling momenteel concreet betrokken bij de beoordeling van de meerjarige begrotingsplannen van lidstaten?

Zoals toegelicht in de Kamerbrief van 20 december 2024, kunnen lidstaten in ruil voor additionele hervormingen en investeringen in aanmerking komen voor verlenging van de aanpassingsperiode (van in beginsel vier jaar) waarin ze de benodigde begrotingsaanpassingen moeten doorvoeren.¹⁵ Het gaat om een verlenging tot maximaal zeven jaar. De Europese Commissie beoordeelt daarbij of dit pakket gezamenlijk het groei- en weerbaarheidspotentieel van de economie duurzaam versterkt en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën verbetert. Ook moet het pakket invulling geven aan de landspecifieke aanbevelingen uit het Europees Semester en de gemeenschappelijke prioriteiten van de EU. Daarnaast geldt als voorwaarde dat de nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen niet lager zijn dan in de periode voorafgaand aan het plan. Daarmee wordt het behoud van publieke investeringen concreet verbonden aan het verkrijgen van meer tijd voor begrotingsaanpassingen.

De naleving van het uitgavenpad en de uitvoering van hervormingen en investeringen worden vervolgens jaarlijks gemonitord. Daartoe dienen lidstaten uiterlijk op 30 april een voortgangsrapport in. Wanneer zij de hervormingen en investeringen die aan de verlenging ten grondslag liggen onvoldoende uitvoeren, kan de Raad op aanbeveling van de Europese Commissie een herzien netto-uitgavenpad met een kortere aanpassingsperiode aanbevelen.

¹⁴ Kamerstukken II 2024/25, 21 501-20, nr. 2267, p. 22, antwoord op vraag 60.

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2024/12/20/kamerbrief-kabinetsinzet-implementatie-europees-begrotingsraamwerk-stabiliteits-en-groeipact>

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering bereid is in de Ecofinraad te bepleiten dat lidstaten in hun meerjarige begrotingsplannen explicieter inzichtelijk maken welke uitgaven bijdragen aan hun toekomstige verdienvermogen en hoe zij deze groeibevorderende investeringen beschermen wanneer de beschikbare financiële ruimte afneemt.

De Europese begrotingsregels bieden geen grond om lidstaten te verplichten om in hun meerjarige begrotingsplannen explicieter inzichtelijk te maken welke uitgaven bijdragen aan hun toekomstige verdienvermogen en hoe zij deze groeibevorderende investeringen beschermen. Lidstaten gaan zelf over de samenstelling van hun uitgaven. Het kabinet acht het daarom niet kansrijk om hiervoor te pleiten.

Deze leden vragen of de regering de opvatting deelt dat dit nadrukkelijk niet moet leiden tot een nieuwe uitzondering op de begrotingsregels of extra ruimte voor schuld, maar juist tot een sterkere prikkel om binnen de beschikbare begrotingsruimte te verschuiven van consumptieve naar groeibevorderende uitgaven. Welke mogelijkheden ziet de regering om dit uitgangspunt sterker te verankeren in de Europese begrotingssystematiek?

Het kabinet deelt de opvatting dat het versterken van het toekomstige verdienvermogen niet moet leiden tot nieuwe uitzonderingen op de Europese begrotingsregels of aanvullende schuldruimte. Het gaat juist om het stellen van prioriteiten binnen de beschikbare begrotingsruimte. Zoals toegelicht in de geannoteerde agenda van januari 2026, steunt Nederland het herprioriteren van nationale begrotingen om ruimte te maken voor belangrijke opgaven, met behoud van houdbare overheidsfinanciën.

Het herziene Europese begrotingsraamwerk biedt hiervoor al aanknopingspunten. Het netto-uitgavenpad begrenst de uitgavengroei, maar schrijft niet voor hoe lidstaten hun uitgaven daarbinnen verdelen. Lidstaten kunnen dus door herprioritering ruimte maken voor groeibevorderende uitgaven, zonder het uitgavenpad te overschrijden.

Meerjarig Financieel Kader

De leden van de CDA-fractie steunen de gezamenlijke inzet om het volgende Meerjarig Financieel Kader sterker te richten op nieuwe prioriteiten, waaronder veiligheid, defensie en concurrentievermogen. Nieuwe prioriteiten vereisen naar het oordeel van deze leden echter ook herprioritering binnen de Europese begroting.

De leden van de CDA-fractie constateren dat de Europese Raad van 15 oktober de onderhandelingen over het nieuwe MFK een belangrijke stap verder moet brengen, met als doel om voor het einde van het jaar tot een politiek akkoord te komen. Acht de regering dit tijdpad nog haalbaar? Welke concrete voortgang wil de regering op 15 oktober boeken? En hoe zet Nederland zich ervoor in dat daarbij niet alleen over de omvang van het MFK wordt gesproken, maar ook daadwerkelijk keuzes worden gemaakt over de herprioritering van middelen richting veiligheid, defensie en concurrentievermogen?

Naar verwachting publiceert het Ierse voorzitterschap op zaterdag 10 oktober de volgende versie van het MFK-onderhandelingsdocument. Het kabinet zal uw Kamer daarna zo spoedig mogelijk een eerste appreciatie daarvan doen toekomen.

De Europese Raad heeft eerder uitgesproken te streven naar een tijdig akkoord. Voor het kabinet is de inhoud van een akkoord belangrijker dan de snelheid waarmee dit tot stand komt. Of een akkoord voor het einde van het jaar haalbaar is, zal mede afhangen van de stappen die de komende periode worden gezet richting een budgettair verantwoord en moderner MFK dat voldoende tegemoetkomt aan de Nederlandse inzet.

De bespreking in de Europese Raad op 15 oktober geeft lidstaten de gelegenheid om op het nieuwe onderhandelingsdocument te reageren en politieke richting te geven aan de verdere onderhandelingen. Het is voorsnog niet de verwachting dat tijdens deze Europese Raad concrete inhoudelijke afspraken worden gemaakt over (delen van) het volgende MFK. De verdere onderhandelingen hierover zullen naar verwachting worden voortgezet richting een speciale Europese Raad over het MFK in november.

Voor het kabinet is de inzet zoals deze eerder met u is gedeeld, het uitgangspunt. Daarbij zijn zowel de budgettaire aspecten als de modernisering van belang. Nederland zet zich ervoor in dat middelen sterker worden gericht op prioriteiten waar Europese samenwerking de meeste meerwaarde heeft, waaronder concurrentievermogen, veiligheid en defensie en asiel en migratie. Het kabinet is het met de leden van het CDA eens dat dat vraagt om herprioritering binnen de Europese begroting.

Internationale rol van de euro

De leden van de CDA-fractie onderschrijven dat een sterke interne markt, geïntegreerde Europese kapitaalmarkten en gezonde overheidsfinanciën belangrijke voorwaarden zijn voor een sterkere internationale rol van de euro. Deze leden vragen echter of Europa daarnaast niet actiever kan sturen op het internationale gebruik van de eigen munt.

Deze leden wijzen in dit verband op recente voorstellen om het gebruik van de euro in de internationale handel actiever te bevorderen, onder meer bij de handel in energie en strategische grondstoffen. Hoe beoordeelt de regering dergelijke voorstellen? Ziet zij mogelijkheden om Europese handelsakkoorden en strategische partnerschappen nadrukkelijker in te zetten om het gebruik van de euro bij internationale transacties te vergroten? Welke kansen en risico's ziet zij daarbij? Ook vragen deze leden welke lessen de regering in dit verband trekt uit de wijze waarop China het internationale gebruik van de renminbi actief bevordert.

Het kabinet onderschrijft het belang van een sterkere internationale rol van de euro en vraagt hier ook aandacht voor in de Eurogroep en Ecofinraad. Het versterken van de rol van de euro begint met een sterk financieel-economisch fundament: een open en concurrerende economie, gezonde overheidsfinanciën en geloofwaardige instellingen. Daarnaast zijn er specifieke maatregelen om de euro aantrekkelijker te maken om in te handelen en in te investeren, waaronder het sluiten van handelsakkoorden. Het kabinet kijkt met interesse naar deze voorstellen en heeft de Europese Commissie eerder opgeroepen om deze voorstellen verder te onderzoeken, inclusief mogelijke risico's. Ook binnen andere Europese landen is hier aandacht voor.

Het kabinet onderschrijft ook de kansen die dergelijke maatregelen bieden. Een sterkere internationale rol van de euro is allereerst belangrijk om kwetsbaarheden die voortkomen uit de afhankelijkheid van de dollar en het Amerikaanse financiële systeem te verminderen. Daarnaast kan een sterkere positie van de euro gepaard gaan met aanzienlijke economische voordelen, zoals lagere leenkosten voor overheden, bedrijven en consumenten en een lagere blootstelling aan wisselkoersrisico's.

De internationale positie van de renminbi is nog beperkt en aanzienlijk kleiner dan de internationale rol van de euro. Wel heeft China de institutionele infrastructuur om de internationale rol van de renminbi te versterken aanzienlijk uitgebreid in de afgelopen jaren. Met name op het gebied van betalingen en handelsafwikkeling heeft China vooruitgang geboekt, en hier zijn ook lessen te leren voor de eurozone. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om te benadrukken dat China een andere strategie volgt. Zo is het internationale kapitaalverkeer slechts beperkt geliberaliseerd. Zolang dit het geval blijft, is het onwaarschijnlijk dat de renminbi internationaal dominant wordt.

Europese beleggingsrekening

De leden van de CDA-fractie vinden het belangrijk dat huishoudens gemakkelijker vermogen en financiële buffers kunnen opbouwen en dat meer Europees spaargeld beschikbaar komt voor langjarige investeringen in de Europese economie. Wanneer verwacht de regering het aangekondigde onderzoek naar een Europese beleggingsrekening af te ronden? Welke varianten worden daarbij onderzocht en op welke wijze wordt gekeken naar de toegankelijkheid van een dergelijke rekening voor kinderen en jongeren? Worden daarbij ook de ervaringen met bestaande beleggingsrekeningen in andere lidstaten betrokken, in het bijzonder de Zweedse Investeringsparkonto (ISK)?

Het kabinet heeft eerder toegezegd om het onderzoek naar het fiscaal stimuleren van beleggen uiterlijk eind 2026 met uw Kamer te delen. De opties voor het fiscaal stimuleren van beleggen hangen samen met de vormgeving van box 3. Omdat de vormgeving van box 3 op dit moment nog onderwerp is van debat in het parlement is het nog niet mogelijk om het onderzoek af te ronden.

De opties die in het onderzoek aan de orde zullen komen, komen overeen met de aanbeveling van de Europese Commissie,¹⁶ te weten een aftrek, vrijstelling, uitstel van heffing en heffing op basis van forfaits (zoals het Zweedse ISK). Daarbij worden ook de ervaringen van andere lidstaten met bestaande beleggingsrekeningen betrokken. Het kabinet is voornemens om dit onderzoek naar de fiscale opties in een bredere verkenning naar opties om beleggen te stimuleren te betrekken. Daarin wordt dan ook de startersrekening meegenomen waarnaar tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen werd gevraagd en waarvoor de motie van de leden Van Dijk en Grinwis is aangenomen (37020 IX, nr. 16). Hier wil ik goed naar kijken en daarbij in ieder geval de budgettaire gevolgen, uitvoering, fiscale aspecten en beleggingswaarborgen in beeld te brengen, conform de motie. Het kabinet verwacht het bredere onderzoek in de eerste helft van 2027 met uw Kamer te kunnen delen.

¹⁶ Aanbeveling (EU) 2025/2029 van de Europese Commissie van 30 september 2025 betreffende het verruimen van de beschikbaarheid van spaar- en beleggingsrekeningen met een vereenvoudigde en gunstige fiscale behandeling.